

майбутніх витрат і платежів». Правильне визначення суми резерву сумнівних боргів допоможе адекватно оцінити стан активів і фінансові результати діяльності підприємства. Нарахування суми резерву сумнівних боргів за звітний період відображається у звіті про фінансові результати в складі інших операційних витрат.

Доцільним є започаткування на підприємствах практики складання бюджетів грошових потоків, що дозволить контролювати платоспроможність суб'єкта на кожну звітну дату, визначати напрями та доцільність використання як власних, так і залучених грошових коштів, своєчасно виявляти негативні тенденції з грошовими операціями.

Інформаційні джерела

1. Kryukova I., Zamlynskyi V., Vlasenko T. Architecture of corporate reporting on the sustainable development of business entities in the agrarian sector as a tool of sustainable agri-management. *Ekonomika APK*. № 30(2). P. 38-48. DOI:<https://doi.org/10.32317/2221-1055.202302038>.

2. Москалюк Г.О. Система внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості: напрями удосконалення і розвитку. *Ефективна економіка*. 2013. № 4.

3. Новицька Н.В. Теоретичні аспекти понять «дебіторська заборгованість» і «кредиторська заборгованість». *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 2. С. 286–290.

4. ЖУК, В., ЗАМЛИНСЬКИЙ, В., ДЯЧЕНКО, О. (2023). РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У СТАНОВЛЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 318(3), 29-33. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-318-3-4>

5. Жук В. М., Замлинський В. А., Найда А. В. Облік та звітність в інформаційному забезпеченні аграрної політики: шанси від громадянського суспільства. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 2. С. 52 – 58.

6. Замлинський В. А. Облікова політика і економічна безпека в системі управління підприємством / В. А. Замлинський, О. В. Волошина, С. В. Степаненко // *Український журнал прикладної економіки та техніки*. – 2024. – Том 9, № 1. – С. 56-61. DOI <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-1-9>

УДК 657.01:005

М.А. Константінов, здоб. ОС «магістр» (ДБТУ, Харків)

П.І. Такшин, здоб. ОС «магістр» (ДБТУ, Харків)

Н.Б. Кашена, д-р екон. наук, проф. (ДБТУ, Харків)

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ У ФОКУСІ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасні підприємства функціонують у динамічному бізнес-середовищі, яке вимагає адаптивності та інноваційних підходів до управління капіталом для досягнення фінансової стійкості. Аналітичне забезпечення відіграє ключову роль у цьому процесі, оскільки надає необхідні інструменти для обґрунтування стратегічних і оперативних рішень.

Як невіддільна частина системи управління капіталом аналітичне забезпечення орієнтоване на формування повної, достовірної та релевантної інформації, що дозволяє керівникам підприємств приймати рішення, спрямовані на зростання ефективності використання капіталу. Це стосується як короткострокових питань оптимізації фінансових потоків, так і довгострокових стратегій капіталізації бізнесу.

Інформація, що отримується в процесі аналітичного забезпечення, дозволяє:

- оцінювати поточний стан капіталу підприємства та його структуру;
- прогнозувати зміни в економічному середовищі бізнесу;
- виявляти резерви для підвищення фінансової стійкості та ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства [1].

Фінансова стійкість підприємства є критерієм, що визначає ефективність управління капіталом [2]. Вона полягає у здатності підприємства зберігати баланс між власними і залученими коштами, забезпечувати ліквідність активів і підтримувати рентабельність навіть у нестабільних умовах. Це досягається через оптимізацію структури капіталу, ефективне використання фінансових ресурсів і створення резервів для покриття можливих втрат. Отже, аналітичне забезпечення управління капіталом відіграє ключову роль у досягненні фінансової стійкості, адже дозволяє своєчасно ідентифікувати проблемні зони, оцінювати ризики і пропонувати альтернативні рішення.

Система аналітичного забезпечення управління капіталом підприємства інтегрує інформаційну, методичну, технічну та організаційну складову (рис. 1).

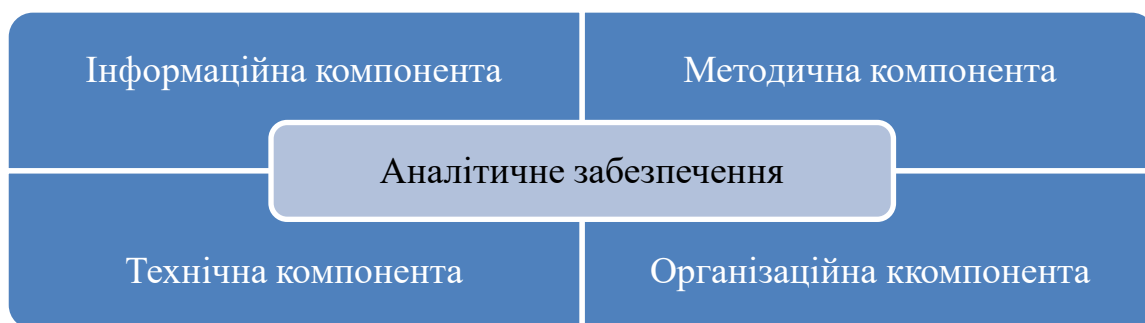

Рисунок 1- Складові системи аналітичного забезпечення управління капіталом підприємства

Інформаційна складова системи аналітичного забезпечення управління капіталом охоплює широкий спектр даних, що є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Вона включає не лише бухгалтерську звітність, фінансові показники та операційні дані підприємства, але й зовнішню інформацію, яка впливає на фінансовий стан і стратегію розвитку підприємства, його стійкість.

Методичну основу системи аналітичного забезпечення управління капіталом формують сучасні інструменти і методи аналізу [3], зокрема:

- фінансовий та коефіцієнтний аналіз, що дозволяють оцінити ліквідність, платоспроможність і рентабельність підприємства;

– сценарний аналіз, який допомагає моделювати потенційні зміни і їх вплив на фінансовий стан;

– методи управління ризиками, що забезпечують можливість попереджувати негативні наслідки зовнішніх і внутрішніх факторів.

Інтеграція цих підходів створює умови для комплексного аналізу капіталу, що враховує не лише поточні показники, а й перспективи розвитку.

Не менш важливими аспектами системи аналітичного забезпечення управління капіталом є організаційне та технічне забезпечення. Організаційне забезпечення – продукує фундамент усієї системи та упорядковує аналітичний процес за всіма його напрямками, а технічне – забезпечує технічно-програмний супровід реалізації розрахунково-аналітичних процедур і операцій.

Організаційне забезпечення включає комплекс заходів, спрямованих на ефективну організацію процесу збору, обробки та аналізу інформації для прийняття управлінських рішень. Основним елементами цієї складової є регламентація порядку і термінів підготовки аналітичної інформації, чіткий розподіл обов'язків між структурними підрозділами і забезпечення координації управлінських впливів між усіма учасниками процесу, включаючи менеджмент, фінансовий, аналітичний та бухгалтерський відділи, IT-відділ та зовнішніх консультантів. Якість і своєчасність аналітичної інформації, що формується в межах системи, забезпечується ефективністю інфокомунікаційної взаємодії між різними рівнями управління, контролем за дотриманням регламентів і своєчасністю виконання аналітичних процедур, а також періодичним аудитом і вдосконаленням процесів аналізу для підвищення ефективності управління капіталом.

Критично важливою складовою системи аналітичного забезпечення управління капіталом, що сприяє її ефективній роботі, є технічне забезпечення. Воно включає інструменти, технології та інфраструктуру, необхідні для збору, обробки, зберігання та аналізу даних, що використовуються для прийняття управлінських рішень.

Основу технічного забезпечення становлять сучасні програмні платформи, зокрема системи управління підприємством (ERP), бізнес-аналітики (BI-системи) та хмарні рішення, що забезпечують інтеграцію великих обсягів даних, їх обробку в реальному часі та візуалізацію ключових показників і тим самим сприяють оптимізації процесів обробки інформації, а також спеціалізоване програмне забезпечення для фінансового аналізу та прогнозування. Ці системи забезпечують інтеграцію різних потоків даних і дозволяють отримувати комплексну інформацію для аналізу в реальному часі.

Так, хмарні технології уможливають масштабованість, доступність та безпеку даних, дозволяючи підприємствам зберігати великі обсяги інформації, проводити складний аналіз і забезпечувати доступ до даних з будь-якої точки світу. Автоматизувати процеси збору та обробки даних, що значно скорочує час на виконання рутинних операцій і знижує ризик людських помилок, дозволяють відповідні інструменти автоматизації. Централізоване зберігання структурованих і неструктурованих даних, що полегшує їх доступність для подальшого аналізу в межах системи управління капіталом, забезпечує

підсистема управління базами даних (DWH). Крім того, для роботи з великими обсягами даних використовуються технології обробки великих даних (Big Data) і штучного інтелекту (AI), які дозволяють ідентифікувати приховані тенденції, ризики та можливості. Використання прогностичних інструментів, що базуються на алгоритмах машинного навчання, дозволяє підприємствам не лише оцінювати поточний стан, а й передбачати можливі ризики і тенденції.

Технічне забезпечення також включає інструменти кібербезпеки, які гарантують захист конфіденційної інформації від несанкціонованого доступу, зловживань або втрат. Сюди відносяться системи контролю доступу, шифрування даних, резервне копіювання та антивірусні програми.

- системи контролю доступу, що чітко регламентують право доступу до певних даних, зокрема апаратні чи програмні рішення, які перевіряють особу користувача через паролі, біометрію або багатофакторну автентифікацію;

- шифрування даних, що забезпечує перетворення інформації у закодований формат, який можна розшифрувати лише за допомогою спеціальних ключів;

- резервне копіювання, що у разі технічних збоїв, атак програм-вимагачів або інших надзвичайних ситуацій гарантує швидке відновлення важливих даних через регулярне створення копій і збереження їх у безпечному місці, як-от у хмарних сервісах або на захищених фізичних носіях;

- антивірусні програми та системи захисту від шкідливого ПЗ, що слугують для виявлення, блокування та видалення небезпечних програм, які можуть завдати шкоди пристроям або даним, зокрема із додатковими функціями виявлення підозрілої активності у мережах або системах;

- системи моніторингу та управління загрозами, що постійно аналізують активність в інформаційній системі, виявляючи підозрілі або потенційно небезпечні дії, чим забезпечується оперативне реагування на загрози, зменшуючи ризик їхнього впливу.

На завершення зазначимо, що інтеграція аналітики в систему управління підприємством сприяє реалізації стратегічних ініціатив і досягненню сталого розвитку. Аналітичне забезпечення управління капіталом охоплює комплекс заходів, спрямованих на систематичний збір, обробку та аналіз фінансових даних, і є основою фінансової стійкості підприємства. Цей процес дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення, що базуються на реальних показниках діяльності підприємства, прогнозах та оцінці можливих ризиків. Використання сучасних методів і інструментів аналітики дозволяє підвищити ефективність управління, мінімізувати ризики й забезпечити довгострокову стабільність. Завдяки такому підходу підприємство отримує можливість не лише оцінити поточний стан свого капіталу, але й забезпечити його оптимальну структуру, підвищити ефективність використання ресурсів та знизити фінансові ризики.

Інформаційні джерела

1. Кащенко Н.Б., Чміль Г.Л. Концептуальні основи оцінки вартості капіталу підприємств роздрібною торгівлі. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2012. Вип. 2. С. 38–45.
2. Kashchena N., Nesterenko I., Kovalevska N. Monitoring of natural capital indicators as tool for achieving sustainable development goals Improving living standards in a globalized world: opportunities and challenges. Monograph. Editors: Tetyana Nestorenko, Tadeusz Pokusa. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2021. P. 156-166. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/514>.
3. Кащенко Н. Б., Янчева Л. М. Екосистема бізнес-аналітики як мастхев інформаційно-аналітичного сервісу управління підприємствами торгівлі. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2024. Вип. 1 (35). С. 44-55.

УДК 658.155

К.М. Крамаренко, канд. екон. наук, доц. (НАНГУ, Харків)

ОБЛІК ЦІЛОВОГО ФІНАНСУВАННЯ РОЗПОРЯДНИКІВ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Бюджетні установи задовольняють соціальні, культурні та інші потреби суспільства за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів. Специфіка та складність аналізу діяльності розпорядників бюджетних коштів визначається перш за все різноспрямованістю діяльності окремих установ, обсягом наданих суспільних послуг. Ефективність використання бюджетних коштів досягається за умов чіткого планування, раціональної організації бухгалтерського обліку [1].

Варто відзначити, що побудова системи бухгалтерського обліку, що враховує особливості діяльності розпорядників бюджетних коштів, визначає ефективність їхнього управління. Неправильне трактування змісту господарських операцій, підходи до відображення в обліку тих чи інших об'єктів впливають відповідним чином на інформацію, що відображається у фінансовій та бюджетній звітності. Особлива увага процесу бюджетного фінансування приділяється в сучасних умовах, коли відчувається гостра потреба у коштах для фінансування потреб сектору безпеки і оборони.

Поняття «капітал» асоціюється з поняттям «власність». Це пов'язано з тим, що в момент створення установ їх стартовим капіталом є вартість майна. Оскільки виникнення заборгованості є нормальним процесом діяльності розпорядників бюджетних коштів, надалі капітал визначається за вирахуванням із загальної суми активів суми зобов'язань [2, 3]. Поняття та склад власного капіталу розкрито в НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» [3]. Власний капітал включає такі складові: внесений капітал, капітал в дооцінках, фінансовий результат; капітал в підприємствах; цільове фінансування.